



Acces la metodele de contracepție în Uniunea Europeană

Drepturile Omului, bariere și bune practici

Cadrul privind Drepturile Omului*

În conformitate cu dreptul internațional al drepturilor omului, statele au obligația să ofere femeilor acces la o gamă completă de metode de contracepție, precum și la informații privind planificarea familiei.** Această obligație își are rădăcinile în dreptul femeilor de a decide asupra numărului de copii pe care doresc să îi aibă și asupra intervalului dintre sarcini, în dreptul la sănătate, dreptul la egalitatea de șanse și non-discriminare și dreptul la viață privată. Reducând numărul de sarcini nedorite și permițând femeilor să ia decizii în privința intervalului dintre sarcini, metodele moderne de contracepție ajută anual la prevenirea a 215 000 decese legate de sarcină și a 2,7 milioane decese infantile în întreaga lume. În plus, posibilitatea de a-și planifica sarcina consolidează statutul femeii și puterea sa de luare a deciziilor, ceea ce asigură un acces sporit la educație și ocuparea în câmpul muncii. Acest lucru permite, de asemenea, femeilor să ofere îngrijire adecvată, hrană, condiții de trai corespunzătoare și educație copiilor existenți. Recunoscând toate acestea, organizațiile internaționale apelează în mod repetat la autoritățile statale să asigure femeilor acces la metode de contracepție. De exemplu, Comitetul Organizației Națiunilor Unite (ONU) privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale a pus în evidență faptul că dreptul la sănătate include și dreptul la sănătate sexuală și reproductivă, ceea ce obligă statele să asigure accesul la prețuri rezonabile la metode de contracepție și la informații privind planificarea familiei. Îngrijorându-se că în lipsa accesului la metode de contracepție femeile vor recurge la proceduri medicale nesigure, cum sunt avorturile ilegale, și Comitetul ONU privind eliminarea discriminării față de femei a încurajat statele din lumea întreagă să consolideze accesul la metode de contracepție prin intermediul asigurărilor medicale și consideră că acest lucru face parte din dreptul la sănătate. Comitetul ONU pentru Drepturile Omului este, de asemenea, îngrijorat de faptul că lipsa accesului la metode de contracepție expune la risc viața femeilor și, invocând dreptul la viață privată și non-discriminare, a făcut clar faptul că femeilor ar trebui să le fie asigurat accesul la metode de contracepție.

* Această fișă informativă a fost elaborată de către Roseanne Kross din cadrul White & Case LLP.

** O „gamă completă de metode de contracepție” include metode de contracepție controlate. A asigura accesul la prezervative nu este suficient. Deși prezervativele sunt o metodă importantă de a controla nașterile și ajută la protejarea împotriva infecțiilor cu transmitere sexuală, nu întotdeauna partenerii femeilor vor fi de acord să le utilizeze. Prin urmare, accesul la metode de contracepție controlate de femei este de o importanță crucială.

Bariere față de accesul la metode de contracepție

În ciuda obligației clare stipulate de dreptul internațional al drepturilor omului și de justificările solide din cadrul politicilor publice, femeile se mai confruntă cu bariere semnificative la accesarea metodelor de contracepție. Una dintre principalele bariere este costul relativ ridicat al acestora. În special, în țările în care contraceptivele nu sunt acoperite de asigurările de sănătate publică, acestea nu sunt disponibile pentru multe femei. O altă barieră în calea accesului la metodele de contracepție este lipsa unor informații fiabile. În multe țări educația sexuală este inadecvată, iar serviciile de planificare familială, furnizate de cadre medicale care recurg uneori incorect la obiecția de conștiință, pot eșua. Acolo unde ierarhia Bisericii Catolice joacă un rol important, influența acesteia poate consolida barierele respective. Incapacitatea de a folosi metode moderne de contracepție expune femeile la sarcini nedorite și le pune în pericol sănătatea și bunăstarea. Pentru o tânără, o sarcină nedorită ar putea condiționa abandonul școlar sau aceasta chiar s-ar vedea forțată să se căsătorească. Pentru unele familii povara financiară a unei sarcini nedorite poate fi gravă și chiar poate submina bunăstarea copiilor existenți. Pentru o femeie care trăiește într-o relație violentă, faptul de a nu-și putea controla propria fertilitate poate duce la aducerea pe lume a unor copii într-o casă plină de violență, sporind astfel dependența de agresor care, adesea, va controla cheltuielile gospodăriei. Pentru ca femeile să-și poată realiza potențialul și să poată rupe acest cerc vicios al sărăciei și abuzului, accesul la metode moderne de contracepție controlate de către femeie capătă o importanță majoră.

Lista-model a medicamentelor esențiale a OMS

Începând cu 1977, Organizația Mondială a Sănătății (OMS) a publicat un model de Listă a medicamentelor esențiale. Medicamentele esențiale, după cum explică OMS, satisfac nevoile prioritare ale populației în materie de asistență medicală și ar trebui să fie disponibile „în orice moment, în cantități adecvate ... la un preț accesibil individului și comunității”. O gamă largă de metode moderne de contracepție, inclusiv contraceptive hormonale orale, contraceptive hormonale injectabile, dispozitive intrauterine (DIU), metode de barieră, contraceptive implantabile și contraceptive de urgență, se regăsesc pe lista model a OMS. În conformitate cu dreptul la sănătate garantat de Pactul Internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, obligația de bază a statului este să ofere acces la medicamentele de pe această listă. **Prin urmare, țările Uniunii Europene trebuie să asigure că pentru toate femeile, indiferent de pătura socială, sunt disponibile metode de contracepție.**

Accesul la metode de contracepție în Uniunea Europeană

Ținând cont de drepturile omului, dar și de politicile de sănătate publică și sociale, luând în considerare și motive economice, majoritatea țărilor din Uniunea Europeană urmăresc ca metodele de contracepție la prețuri rezonabile și informarea privind planificarea familiei să fie disponibile pentru femei. Cu toate acestea, în unele state membre, de exemplu, în Austria, Bulgaria, Polonia, Lituania și Slovacia, accesul la contraceptive rămâne a fi o problemă. În unele dintre aceste țări, nu există un cadru juridic și politic cuprinzător privind sănătatea reproductivă și drepturile în acest domeniu. Cel mai important și, probabil, ca urmare a acestui fapt, contraceptivele nu sunt subvenționate în cadrul sistemelor de asigurări de sănătate publică, astfel devenind inaccesibile pentru multe femei. În Slovacia, de exemplu, metodele de contracepție utilizate exclusiv pentru prevenirea sarcinii sunt considerate ca „medicamente de îngrijire” și sunt, astfel, excluse în mod explicit prin lege din acoperirea asigurărilor de sănătate publică

Promovarea accesului la contraceptive: Bune practici selectate din Uniunea Europeană

Germania - În Germania, este necesară o prescripție medicală pentru folosirea metodelor de contracepție subvenționate. În baza prescripției medicale, contraceptivele hormonale, contracepția de urgență și DIU sunt complet acoperite de sistemul de asigurare obligatorie de asistență medicală al țării pentru femeile cu vârsta sub 18 ani. Pentru femeile cu vârsta de 18 și 19 ani este instituită o co-plată de 10%, ce se limitează la 10 de euro per prescripție medicală. Pentru femeile care au 20 de ani și mai mult, contraceptivele sunt acoperite din fondul de asigurări obligatorii doar atunci când acestea sunt folosite din motive altele decât prevenirea sarcinii (de exemplu, pentru a preveni durerile menstruale). Vizita la medic, atât pentru a obține o prescripție cât și pentru o consultare în privința metodelor de contracepție, este gratuită pentru toată lumea sub vârsta de 18 ani, iar pentru adulți este prevăzută o taxă de 10 euro per trimestru.

România - În România, toți cetățenii sunt asigurați în cadrul regimului național de asigurări de sănătate al țării, aceștia având obligația să contribuie la fondul național de asistență medicală. Femeile care achită contribuțiile necesare sau sunt scutite de plata acestora, pot obține cu titlu gratuit contraceptive hormonale și DIU, iar contraceptive hormonale injectabile la jumătate din prețul lor obișnuit, dacă au o prescripție medicală. Prescripția medicală se eliberează gratuit, ca și consultațiile de planificare familială. Pentru persoanele care trebuie să achite aceste contribuții, dar nu reușesc să o facă, este accesibil un pachet minim de asigurări de sănătate. Acest pachet include consultații gratuite de planificare a familiei, dar nu include accesul la metode de contracepție subvenționate sau la prescripții gratuite. În afară de furnizarea contraceptivelor subvenționate în cadrul sistemului de asigurări, Programul Național de Sănătate a femeii și copilului oferă gratuit, în cadrul centrelor de planificare familială din toată țara, prezervative și contraceptive hormonale pentru grupurile social vulnerabile, cum ar fi cele din zonele rurale, șomerii, cei care beneficiază de beneficii sociale sau își mai fac încă studiile.

Spania - În Spania, Sistemul Național de Sănătate acoperă toți rezidenții și este administrat la nivel regional de către Comunități autonome din țară (CA), fiecare dintre care își are propriile reglementări privind subvenționarea contraceptivelor. Cu toate acestea, sunt disponibile gratuit sau la prețuri subvenționate atât prezervative masculine, cât și feminine. În plus, toate farmaciile din Spania oferă contracepție de urgență fără prescripție medicală și fără restricții de vârstă. Contracepția de urgență costă, de obicei, în jur de 18 euro, deși unele CA o furnizează gratuit în clinicile de sănătate publică. În martie 2010, în baza unei noi legi privind sănătatea reproductivă, Ministerul Sănătății a început pentru prima dată să subvenționeze contraceptive hormonale ca metodă de control a nașterilor. Legea se referă la trei tipuri de contraceptive hormonale. Ca urmare, toate femeile acoperite de Sistemul Național de Sănătate pot obține acum anumite contraceptive la un preț redus (în jur de 6-7 euro pentru un pachet de contraceptive hormonale).

Marea Britanie - Medicamentele cu prescripție, inclusiv contraceptivele, sunt complet subvenționate în Țara Galilor, Irlanda de Nord și Scoția. În Anglia, în cazul prescripției medicale există o taxă standard în jur de 7 GBP per item. Cu toate acestea, sunt disponibile prescripții gratuite pentru anumite grupuri, inclusiv adolescenții și femeile cu venituri mici. În plus, în cea mai mare parte a Marii Britanii, femeile și tinerele de 16 ani sau mai mult au acces la contracepție de urgență fără prescripție medicală. Contracepția de urgență poate fi obținută gratuit la clinicile de contracepție și clinicile de sănătate sexuală, unde se oferă, de asemenea, consultații gratuite de planificare a familiei. Aceasta poate fi, de asemenea, achiziționată de la clinici private și din farmacii la un preț de 25 GBP sau gratuit pentru femeile de orice vârstă, dacă au o prescripție medicală. În Țara Galilor, contracepția de urgență este disponibilă fără prescripție medicală și gratuit, inclusiv în farmacii, pentru fetele cu vârsta de 13 ani sau mai mult. Subvenționarea contraceptivelor în Marea Britanie urmărește să reducă sarcinile neplanificate, să scadă numărul de avorturi și să protejeze împotriva răspândirii infecțiilor cu transmitere sexuală. Se estimează că pentru fiecare liră sterlină cheltuită pentru prevenirea sarcinilor la adolescente și pentru subvenționarea contraceptivelor, se economisesc în jur de 11 GBP.

Recomandări

Capacitatea femeilor de a-și controla fertilitatea este esențială pentru sănătatea și abilitarea acestora. De asemenea, aceasta este esențială pentru a asigura egalitatea de gen în UE. Următoarele recomandări includ unele acțiuni-cheie pe care instituțiile UE și statele membre ar trebui să le realizeze.

Toate instituțiile Uniunii Europene ar trebui

- să recunoască că drepturile sexuale și reproductive, inclusiv accesul la metode de contracepție și informații privind planificarea familiei, sunt fundamentale pentru asigurarea egalității de gen și sănătății în UE.

Comisia ar trebui

- să colecteze sistematic date privind indicatorii de sănătate sexuală și reproductivă, inclusiv rata de prevalență a metodelor de contracepție și necesitățile nesatisfăcute de contraceptive în toate statele membre, pentru a servi ca o măsură de asigurare a egalității de gen și a sănătății.
- să organizeze schimbul de bune practici și să stabilească linii directoare privind sănătatea sexuală și reproductivă, în special în ceea ce privește accesul la metode de contracepție, autorizate prin Tratatul de la Lisabona.

Statele membre ar trebui

- să acționeze în baza Rezoluției Parlamentului din 8 martie 2011 privind egalitatea între femei și bărbați în Uniunea Europeană, în care se subliniază că femeile trebuie să dețină controlul asupra drepturilor lor sexuale și reproductive și solicită facilitarea accesului la metode de contracepție.
- să asigure accesul la toate metodele moderne de contracepție pentru femei din orice clasă socio-economică și din orice grup de vârstă și să colecteze, în mod sistematic, date legate de sănătatea și drepturile sexuale și reproductive, inclusiv date privind utilizarea contraceptivelor și necesitățile nesatisfăcute de contraceptive.